

УДК 81-115'373.611

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-4-10>

Ірина ОНИЩЕНКО,

orcid.org/0000-0002-6928-1088

старший викладач кафедри іноземних мов
природничо-математичних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) *mia22111963@gmail.com*

Аїда ТРОЦЮК,

orcid.org/0000-0002-8311-6580

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) *aidatrotsiuk@gmail.com*

Валентина КИРИКИЛИЦЯ,

orcid.org/0000-0002-0663-7462

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов природничо-математичних спеціальностей
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна) *valentina.kirikilica@gmail.com*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ ІЗ СУФІКСОМ *-ER* У ПОРІВНЯЛЬНОМУ АСПЕКТІ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Стаття присвячена дослідженню словотворчої моделі імен діяча з суфіксом *-er*, яка інтенсивно функціонує й розвивається в сучасній англійській мові. Метою роботи є вивчення структурно-семантичних особливостей лексем англійської мови з суфіксом *-er* у порівнянні з їх українськими відповідниками. Методи дослідження включають порівняльний аналіз, компонентний аналіз для встановлення семантичного обсягу досліджуваних одиниць та лексикографічний аналіз словникових дефініцій. Актуальність дослідження зумовлена інтенсивним функціонуванням дериваційної моделі з суфіксом *-er* в сучасній англійській мові, що вимагає детального вивчення їх структурних та семантичних особливостей. Розглянуто стадії розвитку словотворчої моделі з суфіксом *-er* від появи у староанглійській мові до неологізмів ХХІ сторіччя. Здійснено порівняльний аналіз семантичних груп лексем з суфіксом *-er* в англійській мові та їх еквівалентів українською мовою. Серед найпродуктивніших типів словотворення виокремлено суфіксальну деривацію, «включення», словоскладання, «аналогійний словотвір», «рекурсію». Виявлено, що еквівалентами англійських лексем з суфіксом *-er* в українській мові є відповідні лексичні одиниці безвідносно до їх словотворчої характеристики. Доведено, що для англійських іменників моделі *V+er* і їх еквівалентів українською мовою характерне явище полісемії. Зазначено, що найбільш продуктивною в англійській мові для позначення агента дії є дериваційна модель *V+er*, що в українській мові відповідає моделі *V+-ник*. Зроблено висновок про те, що для належного розуміння суті словотвору англійських лексем з суфіксом *-er* необхідно знати їх морфологічну будову, семантичні та функціональні особливості. Перспектива подальших досліджень вбачається у перманентному розвитку словотворчого аспекту мови, появи у ній все більшої кількості лексичних одиниць з суфіксом *-er*, що потребує нових наукових розвідок.

Ключові слова: словотвір, лексема, лексична одиниця, словотворча модель, дериваційна модель, суфікс агента дії *-er*, порівняльний аспект.

Iryna ONYSHCHENKO,

orcid.org/0000-0002-6928-1088

*Senior Lecturer at the Foreign Languages Department
for Natural Sciences and Mathematics
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) mia22111963@gmail.com*

Aida TROTSIUK,

orcid.org/0000-0002-8311-6580

*PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign Languages Department
for Natural Sciences and Mathematics
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) aidatrotsiuk@gmail.com*

Valentyna KYRYKYLITSIA,

PhD in Pedagogy, Associate Professor,

*Associate Professor at the Foreign Languages Department
for Natural Sciences and Mathematics
Lesya Ukrainka Volyn National University
(Lutsk, Ukraine) valentina.kirikilica@gmail.com*

STRUCTURAL AND SEMANTIC WORD BUILDING CHARACTERISTICS OF LEXICAL UNITS WITH THE SUFFIX *-ER* IN THE COMPARATIVE ASPECT WITH THE UKRAINIAN LANGUAGE

*The article is devoted to the research of the word building model of action agent names with the suffix *-er*, which is intensively functioning and developing in the modern English language. The aim of the paper is to study the structural and semantic features of the English language lexemes with the suffix *-er* in comparison with their Ukrainian correspondents. Research methods include comparative analysis, component analysis to establish the semantic scope of the units under study and lexicographic analysis of dictionary definitions. The topicality of the research is determined by the intensive functioning of the derivational model with the suffix *-er* in the modern English language, which requires a detailed study of their structural and semantic characteristics. The stages of the development of the word building model with the suffix *-er* from its appearance in Old English to the neologisms of the XXI century have been considered. The comparative analysis of the semantic groups of lexemes with the suffix *-er* in English and their equivalents in Ukrainian has been carried out. Suffix derivation, «inclusion», word composition, «analogous word formation», «recursion» have been singled out as the most productive types of word building. It has been revealed that the equivalents of English lexemes with the suffix *-er* in the Ukrainian language are the corresponding lexical units regardless of their word-forming characteristics. The article indicates that English nouns of the *V+er* model and their equivalents in the Ukrainian language are characterized by the phenomenon of polysemy. It has been specified that the most productive model in the English language for denoting the action agent is the derivational model *V+er*, which in the Ukrainian language corresponds to the model *V+нук*. We conclude that in order to properly understand the essence of the word building of the English lexemes with suffix *-er*, it is necessary to know their morphological structure, semantic and functional characteristics. The prospect for further study seems to be possible due to permanent development of the word building aspect of the English language, the appearance of an increasing number of lexical units with the suffix *-er*, which requires a new scientific research.*

Key words: *word building, lexeme, lexical unit, word building model, derivational model, action agent suffix *-er*, comparative aspect.*

Постановка проблеми. В сучасній англійській мові словотворча модель імен діяча відзначається невпинно зростаючою продуктивністю, завдяки якій англійська мова виробила майже універсальний спосіб позначення особи за виконуючою нею дією у вигляді суфіксальної моделі *V+er*, широко використовуючи даний спосіб як номінативно-вербальну характеристику особи. Дериваційна модель *V+er* продовжує інтенсивно функціонувати й розвиватися у сучасній англійській мові, що й зумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У лінгвістичній літературі існує значна кількість праць, присвячених вивченню лексичних одиниць з суфіксом *-er*. Висвітленню обраної теми сприяють напрацювання таких науковців як С. М. Донець, О. В. Ель Кассем, Ю. А. Зацний, В. Г. Ніконова, К. П. Никитченко, Ю. Ю. Шамаєва, Г. М. Шиманович, А. В. Янков. Як зазначає більшість дослідників, імена особи з суфіксом *-er* у своїй сукупності позначають діючу особу/носія дії, а основною сферою вживання

суфікса **-er** було утворення за його допомогою назв професій, найменувань осіб за їх діяльністю, ремеслом, спеціальністю.

Метою дослідження є вивчення структурно-семантичних особливостей лексем англійської мови з суфіксом **-er** у порівнянні з їхніми українськими відповідниками. Задля її досягнення варто вирішити такі завдання: 1) проаналізувати різні способи словотвору лексем з суфіксом **-er** в англійській мові; 2) визначити дериваційні моделі іменників, які позначають діючу особу/носія дій в українській мові, що є відповідниками англійським лексемам з суфіксом **-er**; 3) визначити семантичні групи у розряді лексем із суфіксом **-er**. Матеріалом дослідження слугують лексичні одиниці з суфіксом **-er** відібрані методом випадкової вибірки з електронного словника Macmillan Dictionary (2012) та англо-українського словника неологізмів початку ХХІ століття (Зацний, Янков, 2008).

Виклад основного матеріалу дослідження. В англійській мові невідмінно зростаючу продуктивність мала і має словотворча модель імен діяча з суфіксом **-er**. Висока продуктивність цієї моделі упродовж всієї фіксованої історії англійської мови робить її особливо привабливою для дослідження. Створена у староанглійській мові на основі загальної словотворчої моделі «основа+суфікс=суфіксальний іменник», ця модель пройшла декілька стадій розвитку, за яких змінювався морфологічний характер її лівої ланки. В результаті утворились три варіанти моделі: «субстантивна основа+суфікс-*ere*» – суфіксальне ім'я діяча; «субстантивно-дієслівна основа+суфікс-*ere*» – суфіксальне ім'я діяча; «дієслівна основа+суфікс-*ere*» – суфіксальне ім'я діяча.

В кінці середньоанглійського періоду розвивається нове значення суфікса **-er**, що став позначати особу за дією, яку вона виконує. В англійській мові дериваційній моделі «основа дієслова+суфікс діяча-**er**» (**V+er**) властива майже абсолютна продуктивність, тобто можливість приєднання суфікса до кожної дієслівної основи (Шамаєва, 2010: 16). Великі англійські словники містять такі утворення майже від кожного дієслова, наприклад: *to ask – asker, to do – doer, to eat – eater, to teach – teacher, to work – worker, to read – reader; to write – writer; to swim – swimmer; to paint – painter* тощо. Термін «дериваційна модель» використовується для позначення значущої комбінації основ і афіксів, які регулярно зустрічаються в мові (Донець, Ель Кассем, 2022: 40).

Назва агента дії може утворюватися за дериваційними моделями $N_{er}+Adv$ (*runner-up, cutter-up, giver-up*), $Adj+N_{er}$ (*free-thinker* – вільнодумець, *free-styler* – плавець вільним стилем). Суфікс **-er** може додаватись і до основи іменника. Наприклад: *islander, Londoner, cottager*.

Українська модель «основа дієслова+суфікс діяча» вживається у цьому значенні рідко, в українській мові цю функцію найчастіше беруть на себе іменники з суфіксом **-ець**. Це проявляється в регулярних відповідностях, таких як *курити – курець, пити – питець*. В українській мові налічується певна кількість слів з суфіксом **-ар, -яр**: *оленяр, вівчар*. Дериваційна модель **V+ал(я)** є непродуктивною, наприклад *прати – праля; ткати – ткаля*, в той час як високопродуктивною дериваційною моделлю для позначення агента дії є дериваційна модель **V+ник** (Ніконова, Никитченко, 2020: 216). Наприклад: *складати – складальник; веслувати – веслувальник; ремонтувати – ремонтник; мріяти – мрійник*.

Соціальні та економічні зміни у світі, зміни у структурі трудових ресурсів, фемінізм, призвели до підвищення ролі і статусу жінок у сучасному світі (Шиманович, 2005: 6) Аналізуючи сучасні тенденції в українському словотворі, дослідник О. О. Тараненко вважає суфіксальну фемінізацію найпродуктивнішим явищем. Процеси демократизації мовної діяльності в сучасній Україні викликали до життя словотворчі процеси творення іменників на позначення жіночого роду шляхом деривації від іменників чоловічого роду: *банкiр – банкiрка, бармен – барменка, бізнесмен – бізнесменка, продюсер – продюсерка, роботодавець – роботодавиця; бойовик – бойовичка, рекетир – рекетирка; ісламіст – ісламістка, шахід – шахідка* та ін. У структурному плані виокремлено такі словотвірні типи: деривати із суфіксом **-к-а**: *водійка, режисерка, дипломатка, керманічка, міністерка, президентка, нардепка*; деривати із суфіксом **-(н)иц-я**: *мистецтвознавиця, комп'ютерниця, урядовиця*; деривати із суфіксом **-(к)ин-я**: *мисткиня, плавчиня* (Тараненко, 2015: 9-10).

Дослідження лексичних одиниць із суфіксом **-er** доводить, що їхня семантична структура є складним явищем, основним компонентом якого є значення слова. Об'єднання лексем у семантичні групи здійснюється на основі подібності функцій позначуваних словами носіїв дії, предметів і процесів в одній конкретній чи різних мовах.

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє виділити такі семантичні групи лексем з суфіксом **-er** в англій-

ській мові: агент дії – *baker, commander, dancer*; професія або постійне заняття – *builder, teacher, writer*; притаманні людині властивості – *worrier, talker*; тимчасове заняття, дія, чи стан – *smiler, nodder*; назва тварин – *pointer, setter, trotter*; агент дії, інструмент – *atomizer, knocker, silencer, heater, bottle-opener, transmitter*; нематеріальний агент – *reminder, eye-opener, thriller, shocker*; назви предметів одягу – *slippers, wrapper, sweater*; позначення місця дії – *locker, container, islander, dresser, counter*.

В українській мові існує багато слів, які є продуктами особливого словотворчого процесу, названого «включення». «Процес включення» став особливо активним упродовж останніх років і в основному полягає в наступному: у сталих словосполученнях, утворених від означення та означувального, другим елементом можна знехтувати, але його значення ніби включається у суфікс, який додається до першого елемента. Таке явище постійно спостерігається у розмовному варіанті, наприклад, у назвах газет: *Літературна газета – літературка, районна газета – районка*. Іншими прикладами таких включень можна вважати такі слова, як *шкірянка* – шкіряне пальто, *вівсянка* – вівсяна каша. Нових лексем, аналогічно утворених за допомогою включення суфіксів *-к(а), -як(а)* досить багато. Ось лише деякі з них: *шосейка, курилка, аморалка, анонімка, підсобка, безрукавка, безкозирка, мореходка, півлітрівка, попутка, п'ятихвилинка*. Здебільшого ці найменування виникають і функціонують у відносно вузькій сфері розмовно-просторічної лексики. Звичні для мовлення окремої групи, у свідомості інших соціальних груп вони різко вирізняються своєю «неправильністю», носять яскравий відбиток просторічності, фамільярності. Деякі слова – *вішалка, мобіллка, мінімалка, одностійка* – мають загальноповсюдний характер і є нейтральними щодо свого стилістичного забарвлення, інші слова є незвичними, стилістичний відтінок просторічності в них підсилений. Майже всі такі слова починають своє життя як «оказіональні», оскільки виникають саме в конкретному акті мовлення. З часом, однак, значна кількість одиниць, що виникли тільки «на випадок», можуть узуалізуватися, увійти в словниковий склад (Зацний, Янков, 2008: 7). Наприклад: *електричка, зенітка*.

Включення має місце і в англійській мові. Наприклад: *a reading book – a reader; a spelling book – a speller; a sleeping car – a sleeper; a dining car – a diner; a splitting headache – a splitter; slipping shoes – slippers*.

Іншим продуктивним типом словотворення є словоскладання, при якому нові слова утворюються шляхом поєднання двох або більше основ.

Наприклад: *tastemaker, newsmaker, latecomer, newcomer, evildoer*.

У сучасній англійській мові спостерігається активний процес утворення як складних, так і складно-похідних іменників з віддієслівним компонентом, що стоїть перед суфіксом *-er* за моделлю *N+(V+-er)*: *atom-smasher, bean-rider*, так і похідних та складно-похідних іменників з кінцевим недієслівним компонентом: *headliner* (the main performer in a show or at an event), *civil-righter* (a person who actively supports or works for safeguarding or obtaining civil rights), *householder* (person who owns or rents a particular house). Ці складні слова є результатом складання основ саме тому, що в мові існують самостійні лексичні одиниці, котрі збігаються з другим компонентом.

За цією моделлю утворено багато порівняно недавніх утворень, що є ще одним доказом її високої продуктивності. Наприклад: *baby-sitter* (someone you pay to come to your house and look after your children while you are not there, especially in the evening), *lady-killer* (a man who fascinates women), *film-goer* (a person who goes to the cinema, especially regularly), *strap-hanger* (a passenger in a bus, train, etc, who has to travel standing, esp. by holding onto a strap).

В українській мові у багатьох складних іменниках другим компонентом є слово *-знавець*: *грунтознавець, музикознавець, краєзнавець, природознавець, мовознавець*. Англійськими еквівалентами для українських слів з другим компонентом *-знавець* є лексичні одиниці з різноманітною структурою, в основному слова з суфіксом *-ist*: *природознавець – naturalist; знавець сходу – orientalist; мовознавець – linguist*, а також словосполучення з використанням слів *student, specialist, scientist, expert*: *краєзнавець – a student of local lore; грунтознавець – a soil student; літературознавець – a specialist in literature; музикознавець – a music expert*.

Англійськими еквівалентами для українських слів з другим компонентом *-лов* (*риболов, птахолов*) є слова з другим компонентом *-catcher, -hunter*. Наприклад: *rat catcher* (a person whose job is to catch or destroy rats), *flycatcher* (a perching bird that catches flying insects), *dreamcatcher* (a small hoop containing mesh and decorated with feathers and beads, believed to give good dreams), *fortune hunter* (a person who seeks to become rich through marrying someone wealthy), *coolhunter* (a person whose job is to make observations or predictions about new styles and trends), *headhunter* (a person who tries to persuade someone to leave their job and take another job which has better pay and more status).

Отже, в даному випадку порівняння англійських слів з дієслівною основою і морфологічним виходом на *-er* не може проводитись на словотворчому рівні, тобто еквівалентами таких англійських слів в українській мові є відповідні лексичні одиниці безвідносно до їх словотворчої характеристики.

Значну роль у формуванні неологізмів англійської мови початку XXI сторіччя відіграє «аналогійний словотвір» – утворення нової одиниці за зразком конкретної мовної одиниці шляхом заміни в цій одиниці одних структурно-семантичних елементів іншими (Зацний, Янков, 2008: 57). Так, за зразком виразу *chief executive officer* виникли такі неологізми, як *chief content officer* – менеджер, відповідальний за ефективність функціонування веб-сайта корпорації; *chief hacking officer* – відповідальний за системи і програми захисту корпорації від хакерів; *chief knowledge officer* – директор корпорації, відповідальний за створення і функціонування інформаційної системи; *chief learning officer* – директор корпорації, відповідальний за підвищення кваліфікацій кадрів; *chief privacy officer* – менеджер, відповідальний за збереження комерційної таємниці фірми; *chief risk officer* – менеджер, відповідальний за захист корпорації від потенційних ризиків; за зразком словосполучення *alpha geek* створені такі неологізми, як *alpha consumer* – споживач, який вважається «законодавцем моди» та *alpha earner* – член сім'ї, особливо жінка, зарібок якої складає основну частину домашнього прибутку; за зразком слова *baby-sitter* виникло слово *pet-sitter* – людина, найнята для догляду за домашніми тваринами під час відсутності їх хазяїв.

У XXI сторіччі значна кількість складних слів утворюється за моделлю N+N, тобто коли в складне слово об'єднуються два іменники. Лінгвісти вважають, що хоча за формою такі утворення схожі на фрази, вони функціонують як слова. Таку властивість англійської мови вони називають «рекурсією», а сам процес утворення складних слів дістав назву «рекурсивного процесу» (Зацний, Янков, 2008: 54-55). Наприклад: *sight jogger*; *animal hoarder*; *corridor cruiser*; *dumpster diver*; *love beeper*; *speed dater*. На початку XXI сторіччя в англійській мові за цією моделлю з'явилася низка складних слів, що позначають:

– особу, що займається різними видами діяльності. Наприклад: *animal hoarder* – людина, яка доглядає за великою кількістю тварин; *greenwasher* – той, хто приховує справжній стан боротьби за збереження довкілля; *speed dater* – той, хто спеціально організовує зустрічі

для короткочасної розмови і вибору можливого майбутнього співбесідника, партнера; *corridor cruiser* – службовець, який імітує бурхливу діяльність; *springspotter* – особа, яка слідкує за новими тенденціями, вподобаннями і повідомляє про те компаніям по вивченню ринкових запитів.

– особу пов'язану з Інтернетом. Наприклад: *piggybacker* – особа, яка без офіційного дозволу використовує Інтернет; *pod slurper* – той, хто викрадає корпоративні дані за допомогою спеціальних пристроїв, які підключаються до комп'ютерної мережі; *cyberstalker* – той, хто загрожує або дошкуляє людям через Інтернет; *webographer* – людина, яка користується довідково-інформаційною сіткою Інтернету;

– пристрої: *backscatter* – техніка виявлення зброї, схованої на тілі людини, за допомогою спеціального рентгенівського апарата; *love-beeper* – пристрій, який повідомляє про наближення особи протилежної статі; *packet-sniffer* – програма, що простежує рух інформації з метою оволодіння паролями, номерами кредитних карток тощо; *gopher* – програма, яка забезпечує доступ до ієрархічних місць зберігання інформації в мережі Інтернет.

– поняття сфери економіки і бізнесу: *dot-commer* – підприємець, який здійснює свою комерційну діяльність виключно через Інтернет; *e-tailer* – фірма або особа, яка займається роздрібною торгівлею через Інтернет; *coolhunter* – працівник відділу маркетингу, що постійно спілкується із представниками модної сучасної молоді, вивчаючи їхні вимоги, котрі враховуються при розробці товарів і їх продажі.

В англійській мові відмінною рисою утворень, що аналізуються, є їх величезна семантична ємкість. Іменники моделі V+*-er* характеризуються полісемантичністю. Наприклад: *plotter* – 1. (mex.) побудовник кривих; топограф; 2. змовник, інтриган; *commuter* – 1. житель передмістя, що працює в місті і щодня їздить на роботу поїздом, автобусом; 2. власник сезонного або пільгового квитка; *charger* – 1. (військ.) заряджаючий; 2. завантажувальний пристрій; 3. (сл.) водій-лихач; 4. обвинувач; *flier* – 1. все, що літає (пташки, комахи); 2. льотчик; 3. те, що швидко рухається (швидкоплавний пароплав, рисак, експрес); 4. авантюра; 5. маховик; 6. прямий марш сходинок; *teaser* – 1. задирака; 2. важка задача, головоломка; 3. рекламне оголошення; 4. коротка завеса на просценіумі; *winder* – 1. рослина, що в'ється; 2. (текст.) мотальна машина; мотальник; 3. (текст.) мотовило; 4. (буд.) щабель кручених сходів.

Явище полісемії характерне і для словоскладання. Наприклад: *cliff-hanger* – 1. сенсаційний роман; захоплюючий приголомшливий фільм; 2. заключні рядки (розділу), які залишають читача в напрузі; 3. змагання із непередбачуваним результатом; *water-drinker* – 1. непитущий; «водохліб»; 2. людина, яка лікується мінеральними водами, курортник; *peace-breaker* – 1. порушник миру; 2. особа, яка порушує громадський спокій, порядок; 3. порушник спокою; *peace-maker* – 1. миротворець; 2. (жарг.) револьвер; 3. військове судно; *cabinet-maker* – (жарг.) 1. прем'єр-міністр (який формує новий уряд); 2. особа, від якої залежить склад уряду (порівн. *cabinet-maker* – столяр високого класу); *glass-cutter* – 1. скляр, склоріз; 2. майстер з гранування скла; 3. алмаз (для різання скла); склоріз.

Англійські слова зі структурою V+*-er* мають здатність поєднувати в одному слові найменування особи та деталей машин або назв самих машин: *runner* – 1. бігун, 2. бігунок, ходовий ролик; *programmer* – 1. програміст, 2. програмуєчий пристрій; *reformer* – 1. перетворювач; реформатор; 2. технічне пристосування, що дозволяє добувати водень із природного газу; *driller* – 1. свердляр, 2. свердло.

Англійські складні слова моделі N+N поєднують в собі найменування особи та предмету одягу: *beetle-crusher* – (жарг.) – 1. 1) ножище; 2) чоботище; 2. 1) (військ. жарг.) піхотинець; 2) сл. поліцейський; найменування особи та механізму: *water-finder* – 1. шукач води, розвідник джерел водопостачання; 2. гірничий прилад для визначення вмісту води у нафті. Поєднання значень особи та механічного діяча властиве науковим та технічним текстам.

Українські іменники на позначення особи теж мають здатність поєднувати в одному слові найменування особи та постійне чи тимчасове заняття: *газетяр* – 1. видавець газети або її співробітник. 2. той, хто продає газети на вулиці. (Словник, 1971: 13); найменування особи та притаманну людині властивість: *бунтар* – 1. підбурювач до бунту, учасник бунту. 2. непокірлива, схильна до бунту людина. (Словник, 1970: 256);

найменування особи та механізму: *збирач* – 1. той, хто збирає плоди, гриби, бавовну і т. ін. 2. машина або пристрій для збирання чого-небудь. (Словник, 1972: 437); найменування особи, притаманну людині властивість та аксесуар: *дипломат* – 1. службова особа, яка має урядові повноваження для зносин з іноземними державами. 2. (перен., розм.) людина, яка вміло і тонко діє у стосунках з іншими. 3. портфель у вигляді плоскої валізки; аташе-кейс.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши різні способи словотвору лексем із суфіксом *-er* можна зазначити, що більшість лексичних одиниць утворюється за рахунок власних мовних ресурсів шляхом суфіксальної деривації та словоскладання.

Найбільш продуктивною в англійській мові є дериваційна модель «основа дієслова+суфікс діяча *-er*» (V+*-er*) є. Тенденція утворення і широкого вживання складно-похідних слів спостерігається у сучасній англійській мові, особливо в розмовному її варіанті.

В українській мові високопродуктивною дериваційною моделлю для позначення агента дії є дериваційна модель V+*-ник*. Продуктивними дериваційними моделями є також моделі N+*-к-а*; N+*-(к)-ин-я*; N+*-(н)-иц-я*, які утворюють іменники жіночого роду від іменників чоловічого роду. В словотворчому процесі української мови значне місце займає процес «включення», за допомогою якого утворена велика кількість okazionalizmів.

Щодо формування англійських неологізмів з суфіксом *-er* початку XXI сторіччя, то більшість з них утворюються за допомогою «аналогійного словотвору» та «рекурсії». В основному це найменування осіб, що займаються різними видами діяльності; осіб, діяльність яких пов'язана з економікою та бізнесом, Інтернетом.

У подальших наукових розвідках вважаємо за доцільне досліджувати якісні зміни словотворчого аспекту мови, зокрема структурно-семантичну тематику і функціонування лексем з суфіксом *-er* у сучасній англійській мові та порівняння їх з відповідними еквівалентами українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ніконова В. Г., Никитченко К. П. A Course in Contrastive Lexicology of the English and Ukrainian Languages = Курс зіставної лексикології англійської та української мов : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2020. 460 с.
2. Донець С. М., Ель Кассем О. В. English Lexicology : навч. посібник. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 146 с.
3. Зацний Ю. А., Янков А. В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття: Англо-український словник. Вінниця : Нова книга, 2008. 360 с.
4. Macmillan Dictionary / Editor-in-Chief M. Rundell. Macmillan Education Limited, 2009–2023. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (дата звернення: 30.12.2022).
5. Словник української мови / Бурячок А. А. та ін. ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка. Т. 1. 1970. 799 с.
6. Словник української мови / Бурячок А. А. та ін. ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка. Т. 2. 1971. 550 с.
7. Словник української мови / Бурячок А. А. та ін. ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка. Т. 3. 1972. 744 с.

8. Тараненко О. О. Словотворення української мови в аспекті її сучасних системно-нормотворчих тенденцій (кінець XX – початок XXI ст). *Мовознавство*, 2015. № 1. С. 3–32.

9. Шамаєва Ю.Ю. Лексикологія англійської мови : конспект лекцій. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. 88 с.

10. Шиманович Г. М. Когнітивні чинники еволюції назв осіб в англійській мові XX століття : автореф. дис. ... к-та філол. наук : 10.02.04. Київ, 2005. 16 с.

REFERENCES

1. Nikonova V. H., Nykytchenko K. P. Kurs zistavnoi leksykologii anhliiskoi ta ukrainiskoi mov [A Course in Contrastive Lexicology of the English and Ukrainian Languages] : navch. posib. Kyiv : Vydavnychiy tsentr KNLU, 2020. 460 s. [in Ukrainian].

2. Donets S. M., El Kassem O. V. Anhliiska leksykologhiia [English Lexicology] : navch. posib. Kharkiv : UkrDUZT, 2022. 146 s. [in Ukrainian].

3. Zatsnyi Yu. A., Yankov A. V. Innovatsii u slovnykovomu skladi anhliiskoi movy pochatku XXI stolittia [Innovations in the Vocabulary of the English Language at the Beginning of the 21st Century]: Anhlo-ukrainskyi slovnyk. Vinnytsia : Nova knyha, 2008. 360 s. [in Ukrainian].

4. Macmillan Dictionary / Editor-in-Chief M. Rundell. Macmillan Education Limited, 2009-2023. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (date accessed: 30.12.2022)

5. Slovnyk ukrainiskoi movy [Ukrainian Dictionary] / Buriachok A. A. ta in. ; za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka. T. 1. 1970. 799 s. [in Ukrainian].

6. Slovnyk ukrainiskoi movy [Ukrainian Dictionary] / Buriachok A. A. ta in. ; za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka. T. 2. 1971. 550 s. [in Ukrainian].

7. Slovnyk ukrainiskoi movy [Ukrainian Dictionary] / Buriachok A. A. ta in. ; za red. I. K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka. T. 3. 1972. 744 s. [in Ukrainian].

8. Taranenko O. O. Slovtvorennia ukrainiskoi movy v aspekti ii suchasnykh systemno-normotvorchykh tendentsii (kinets XX – pochatok XXI st) [Word-Frmation of the Ukrainian Language in the Aspect of its Modern System-Normative Trends (end of the 20th – beginning of the 21st Century)]. *Movoznavstvo*, 2015. № 1. S. 3–32 [in Ukrainian].

9. Shamaieva Yu.Yu. Leksykologhiia anhliiskoi movy [English Lexicology] : konspekt leksii. Kharkiv : KhNU imeni V.N. Karazina, 2010. 88 s. [in Ukrainian].

10. Shymanovych H. M. Kohnityvni chynnyky evoliutsii nazv osob v anhliiskii movi XX stolittia [Cognitive Factors in the Evolution of Personal Names in the English Language of the 20th Century] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia k-ta filol. nauk : 10.02.04. Kyiv, 2005. 16 s. [in Ukrainian].